

GAP-seminarie: Toekomstige arbeidsvraag en -aanbod in Vlaanderen

Prof. dr. Sarah Vansteenkiste, Boie
Neefs, Eva Hannon,
Gert Theunissen
27/05/2024

Agenda

1. Voorstelling project geïntegreerde arbeidsmarktprojecties
2. De toekomstige arbeidsvraag in beeld:
 - a. De toekomstige aanwervingsbehoefte in sectoren in Vlaanderen
 - b. De toekomstige aanwervingsbehoefte in beroepen in Vlaanderen
3. De arbeidsinhoud in beeld: de taken (dis)balans in Vlaamse beroepen
4. Het toekomstige arbeidsaanbod in beeld: projecties van schoolverlaters in Vlaanderen
5. Volgende stappen

1. Geïntegreerde arbeidsmarktprojecties (GAP)

- What's in a name?

Geïntegreerde arbeidsmarktprojecties

GAP (= mismatch of tekort)

Kwantitatieve data-gedreven **projecties**

Prognoses **vraagzijde** arbeidsmarkt –
aanwervingsbehoefte sectoren,
beroepen, competenties

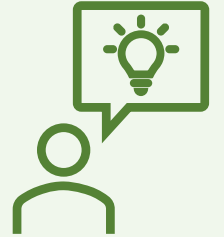
Matching prognoses
vraag en aanbod

Prognoses **aanbodzijde** arbeidsmarkt
– schoolverlaters en werklozen

Complementaire **kwalitatieve informatie**

Dwarsstudie sector-competentieprognoses (SCOPE)

Experten- en gebruikersgroep

Sector-/werkgevers**bevraging**

Waarom dit GAP-project?

- Uitdaging

- Nood aan een leer- en loopbaanoffensief in Vlaanderen is groot (zie expertenadvies De Vos, Vansteenkiste, Struyven, Marx, Baert, Van der Beken en De Coen, 2021; Vansteenkiste, De Vos en De Coen, 2021)
- In loopbaandenken worden evoluties op ruimere arbeidsmarkt en daaruit voorvloeiende competentienoden nog te weinig meegenomen
- In competentiedenken wordt nog te weinig de link gemaakt met de ruimere loopbaancontext

- GAP als belangrijke hoeksteen van een leer- en loopbaanoffensief

- Zichtbaar maken van kansen en uitdagingen op de Vlaamse arbeidsmarkt
- Helpen anticiperen op potentiële mismatches op de arbeidsmarkt
- Bouwsteen bij gezondheid check-ups in loopbanen en organisaties, met bijsturing waar nodig
- Helpen stimuleren van leren en bewegen doorheen de loopbaan binnen of buiten organisaties
- Helpen langetermijn denken meer te verankeren in de samenleving

2a. De arbeidsvraag in beeld: de toekomstige aanwervings- behoefte in sectoren in Vlaanderen

Opzet sectorprojecties

Doelstellingen

NIÉT: Toekomstige tewerkstelling van sector voorspellen

WÉL: Zicht krijgen op:

1. Toekomstige aanwervingsbehoefte in sector
2. Vergrijzing in sector

Projecties

≠ prognoses

toekomstscenario's

-> 'Wat als?' analyses

Wat is de aanwervingsbehoefte in een sector?

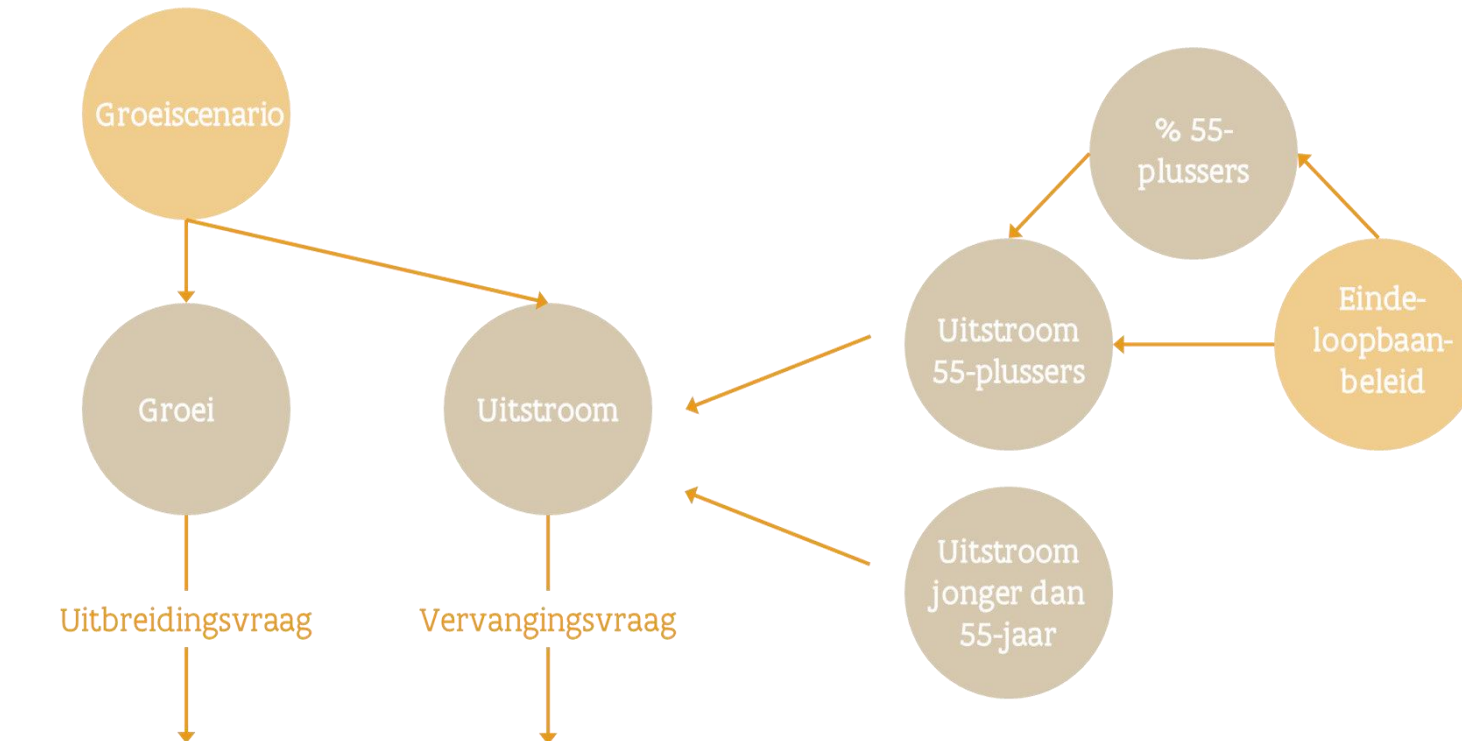
Totale aanwervingsbehoefte telt twee componenten:

- Uitbreidingsvraag
 - > Aanwervingsbehoefte door tewerkstellingsgroei
- Vervangingsvraag
 - > Aanwervingsbehoefte door uitstroom (bv. pensionering, jobmobiliteit, ziekte, ...)

Opbouw model sectorprojecties

Aanwervingsbehoeften

Vergrijzing

Aanwervingsbehoefte

= totale vraag
= instroom

Cijfers beschikbaar via interactieve tool

Per gekozen NACE2-sector:

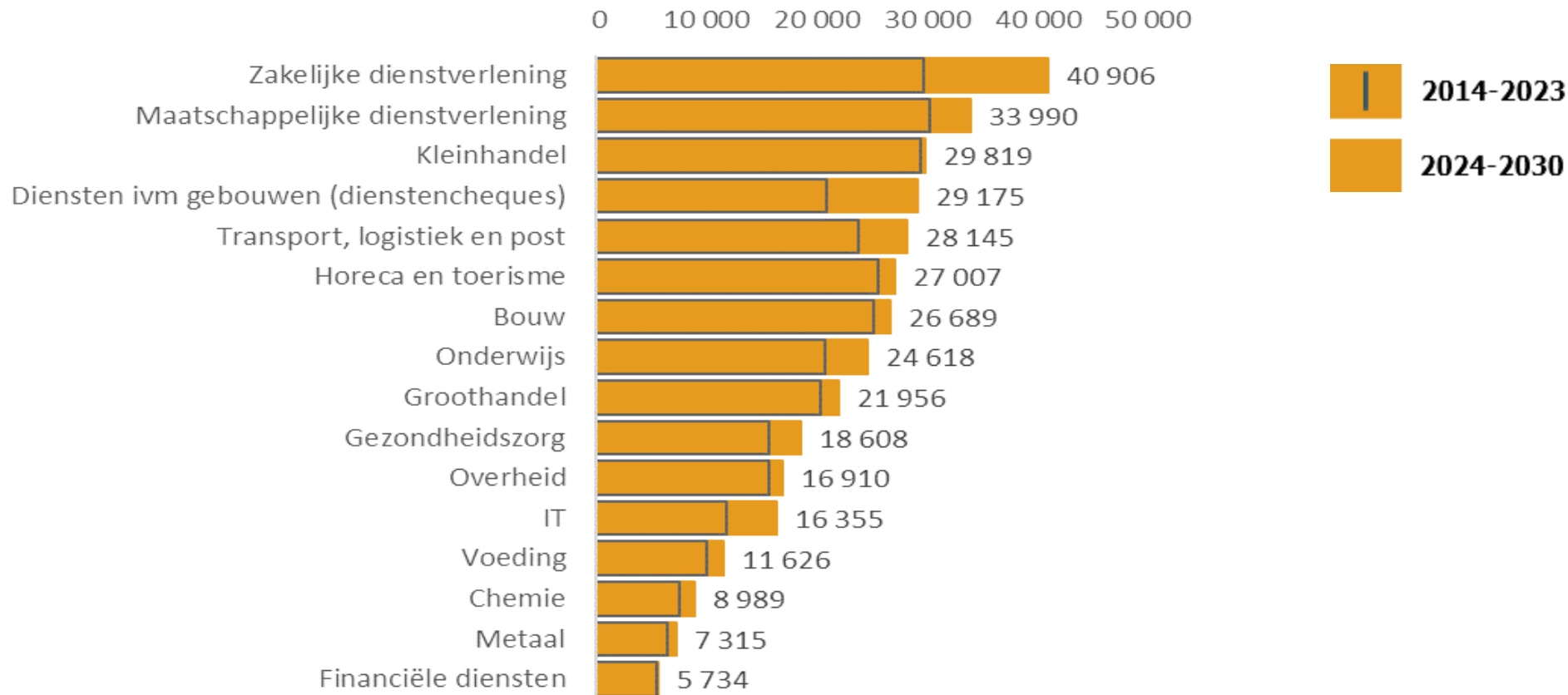
- Hoe evolueert jaarlijkse aanwervingsbehoefte in sector?
- Hoe is totale aanwervingsbehoefte opgebouwd?
- In welke mate vergrijst sector?
- Hoe verhoudt sector zich t.o.v. andere sectoren?
- Overzichtstabel

Ook aggregaties mogelijk

→ Stijging aanwervingsbehoefte bij alle sectorgroepen

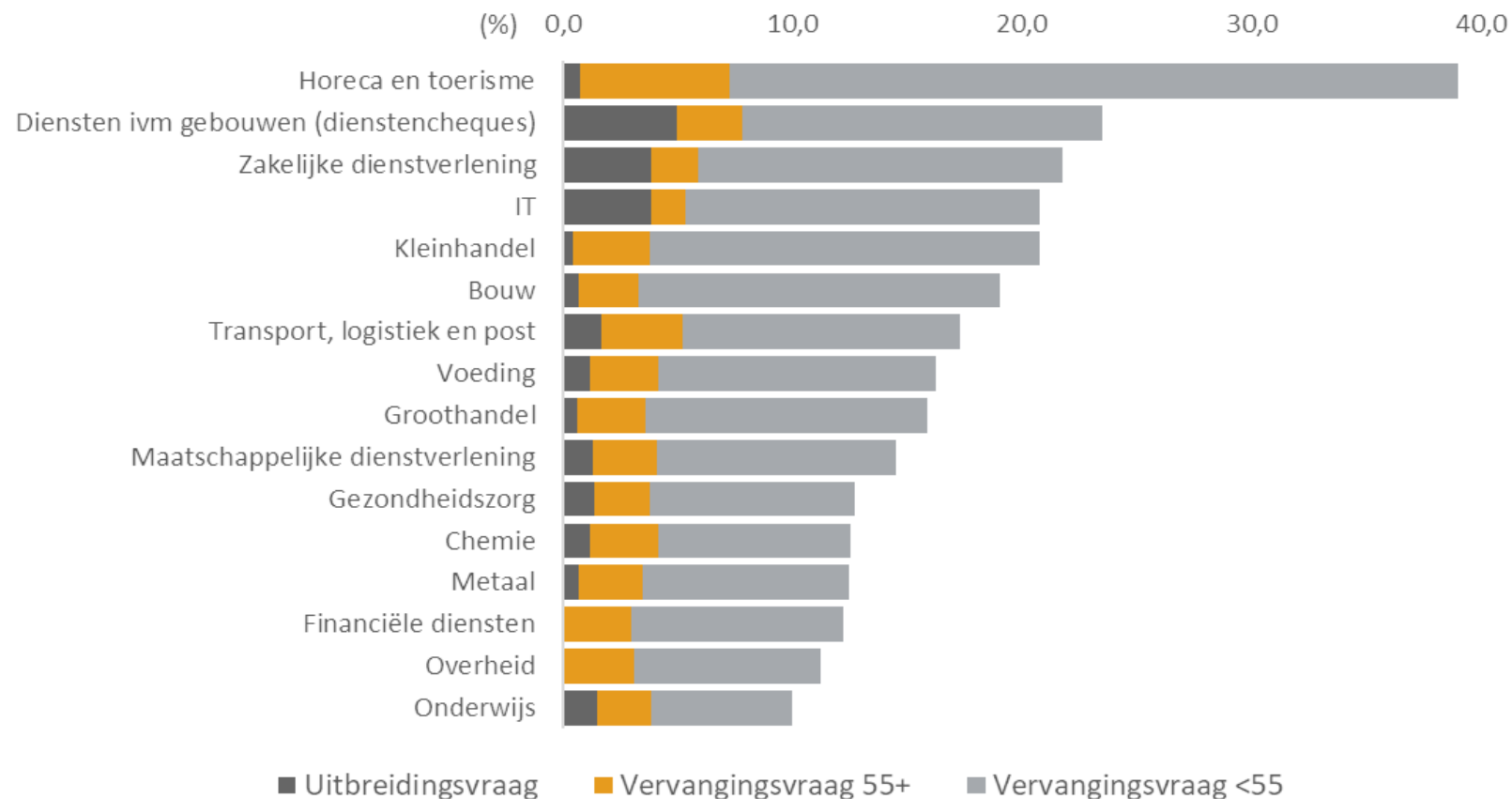
Totale aanwervingsbehoefte per sectorgroep 2024-2030 (Vlaams Gewest, jaarlijks gemiddelde)

(groeiscenario 1)

Vervangingsvraag grootste drijfveer in toekomstige aanwervingsbehoefte in sectoren

Aanwervingsbehoefte 2024-2030 volgens reden, als percentage van de tewerkstelling in de sector (Vlaams Gewest, jaarlijks gemiddelde) (groei-scenario 1)

Next steps

- Update model paritaire comités
- Verfijning uitstroom o.b.v. meer gedetailleerde cijfers Dynam

Uitstroom naar een nieuwe job binnen dezelfde sector.

Uitstroom naar een nieuwe job in een andere sector.

Uitstroom naar werkloosheid.

Uitstroom naar niet-beroepsactiviteit.

Takeaways

- Verwachte toename aanwervingsbehoefte in alle opgenomen sectorgroepen
 - Aandeel uitbreidingsvraag zeer beperkt
 - Binnen vervangingsvraag overgrote deel afkomstig van uitstroom <55j

- Sectoren met hoog verloop (zie Horeca) steken er bovenuit
↔ Stabiele sectoren (zie Overheid en Onderwijs)

- Belang van perspectief

- Meer weten: Excel-visualisatie (NACE2) op website

2b. De arbeidsvraag in beeld: de toekomstige aanwervingsbehoefte in beroepen in Vlaanderen

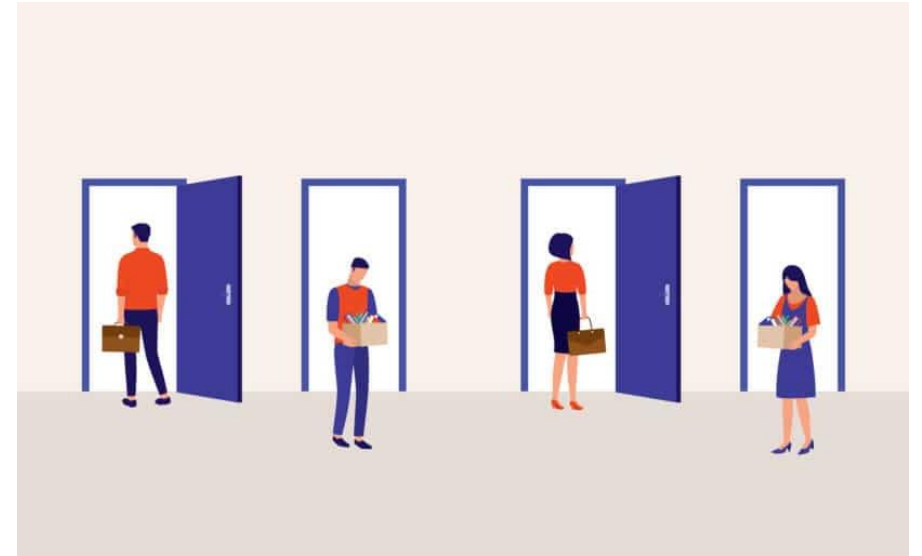
Twee luiken

Uitbreidingsvraag loontrekkenden

- Vraag naar arbeid door groei van beroep
 - Nieuwe arbeidsplaatsen

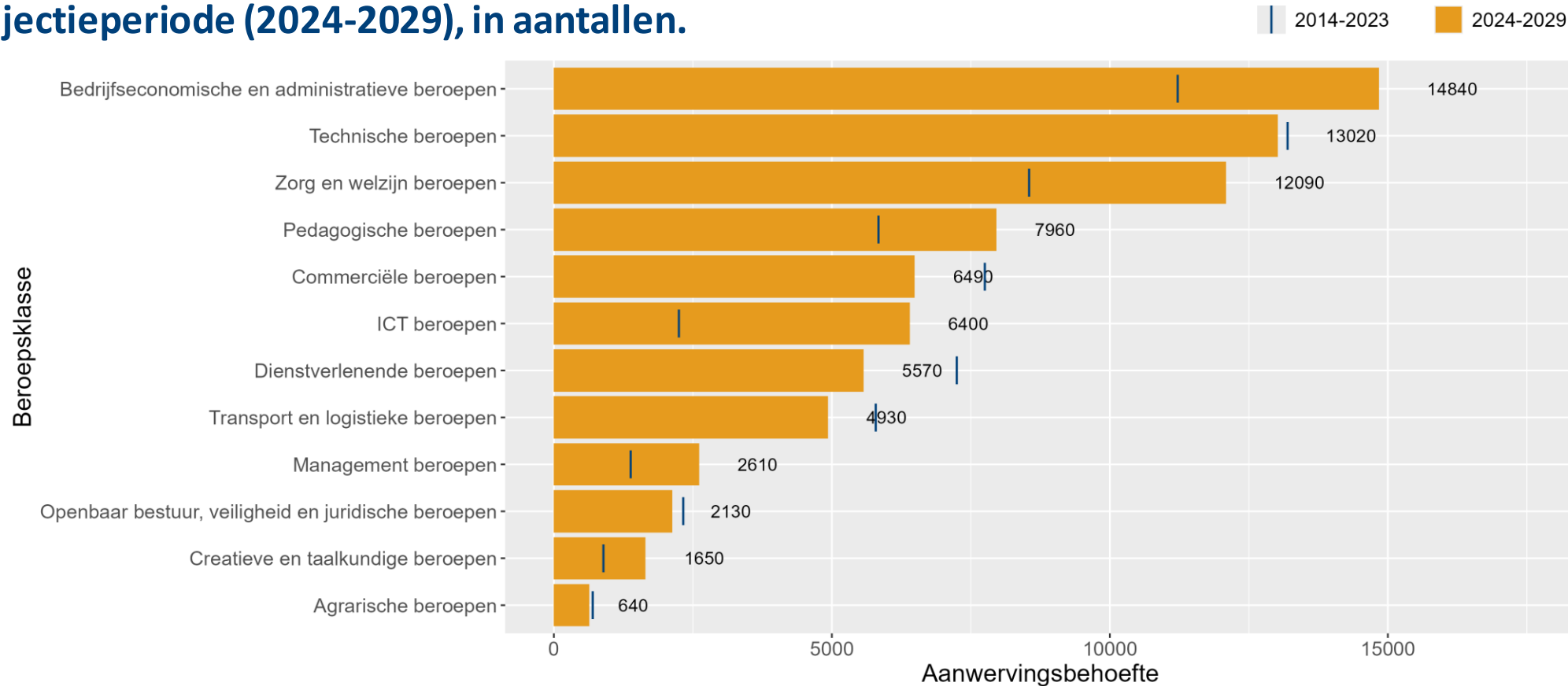
Vervangingsvraag loontrekkenden

- Jobopeningen omdat mensen uit het beroep vertrekken

Verskil in aanwervingsbehoefte tussen beroepen

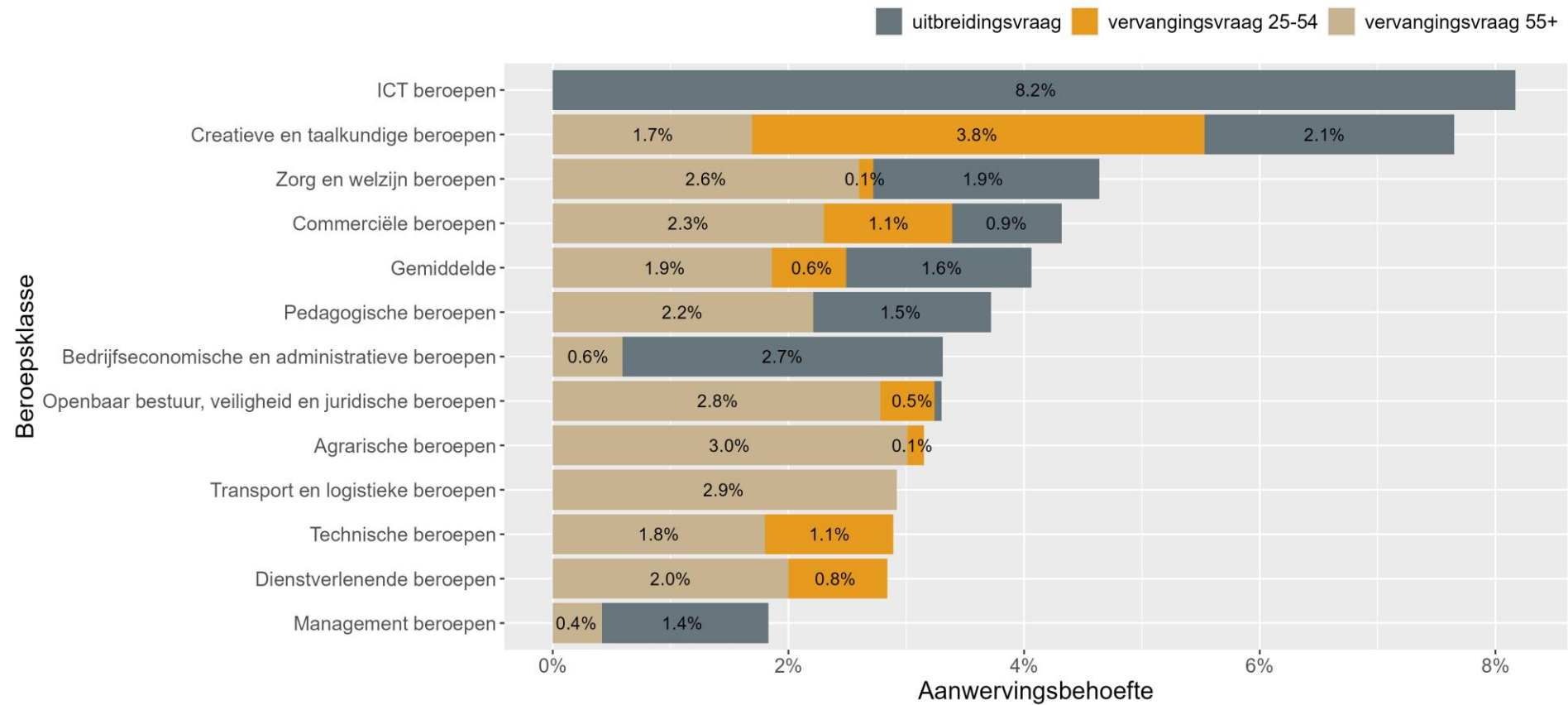
Gemiddelde jaarlijkse aanwervingsbehoefte naar beroep tijdens de historische (2014-2023) en projectieperiode (2024-2029), in aantallen.

Bron: Beroepenprojecties Steunpunt Werk, versie mei 2024. Op basis van sectorprojecties Steunpunt Werk, Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK, RSZ en HERMREG - FPB.

Vervangingsvraag 55+ vaakst belangrijkste bron

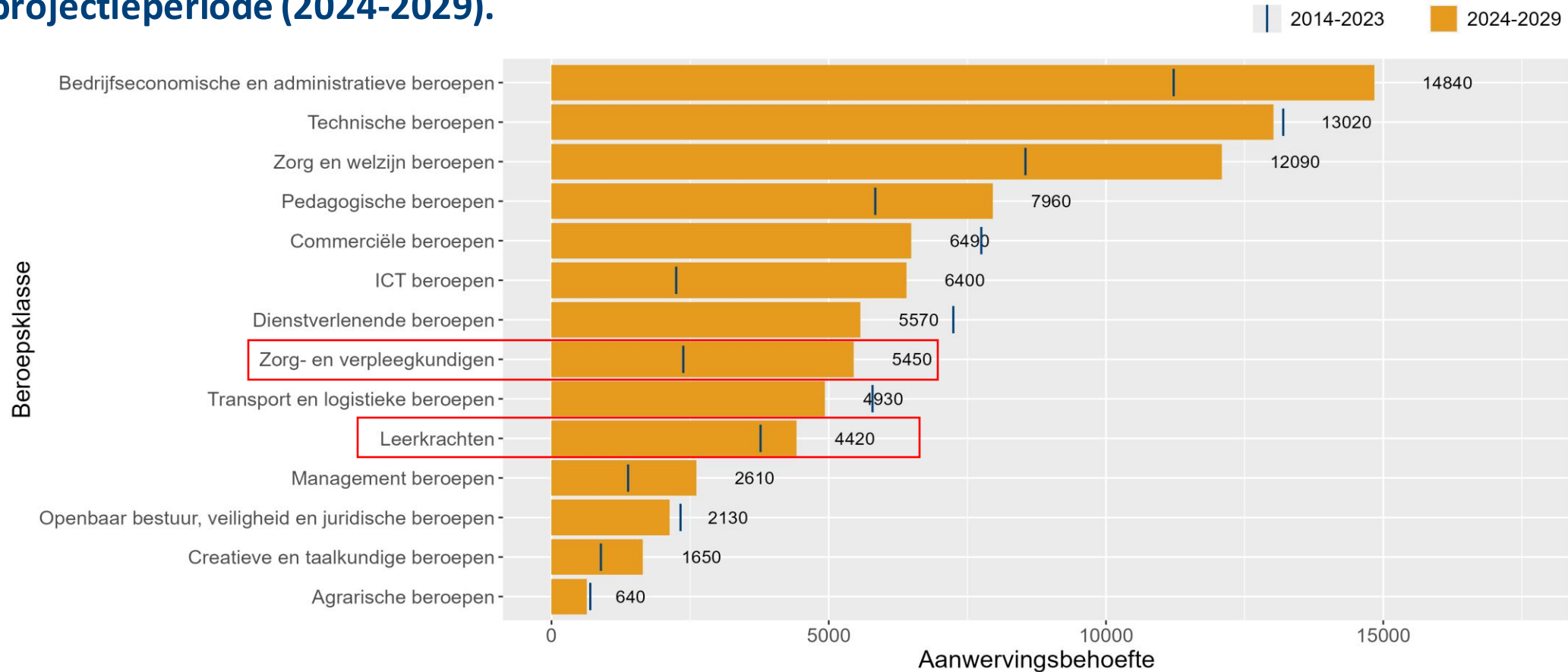
Gemiddelde verwachte jaarlijkse aanwervingsbehoefte (2024-2029) volgens reden als percentage van de tewerkstelling in het beroep tijdens het laatste historische jaar (2023).

Bron: Beroepenprojecties Steunpunt Werk, versie mei 2024. Op basis van sectorprojecties Steunpunt Werk, Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK, RSZ en HERMREG - FPB.

Stijgende aanwervingsbehoefte leerkrachten en zorg- en verpleegkundigen

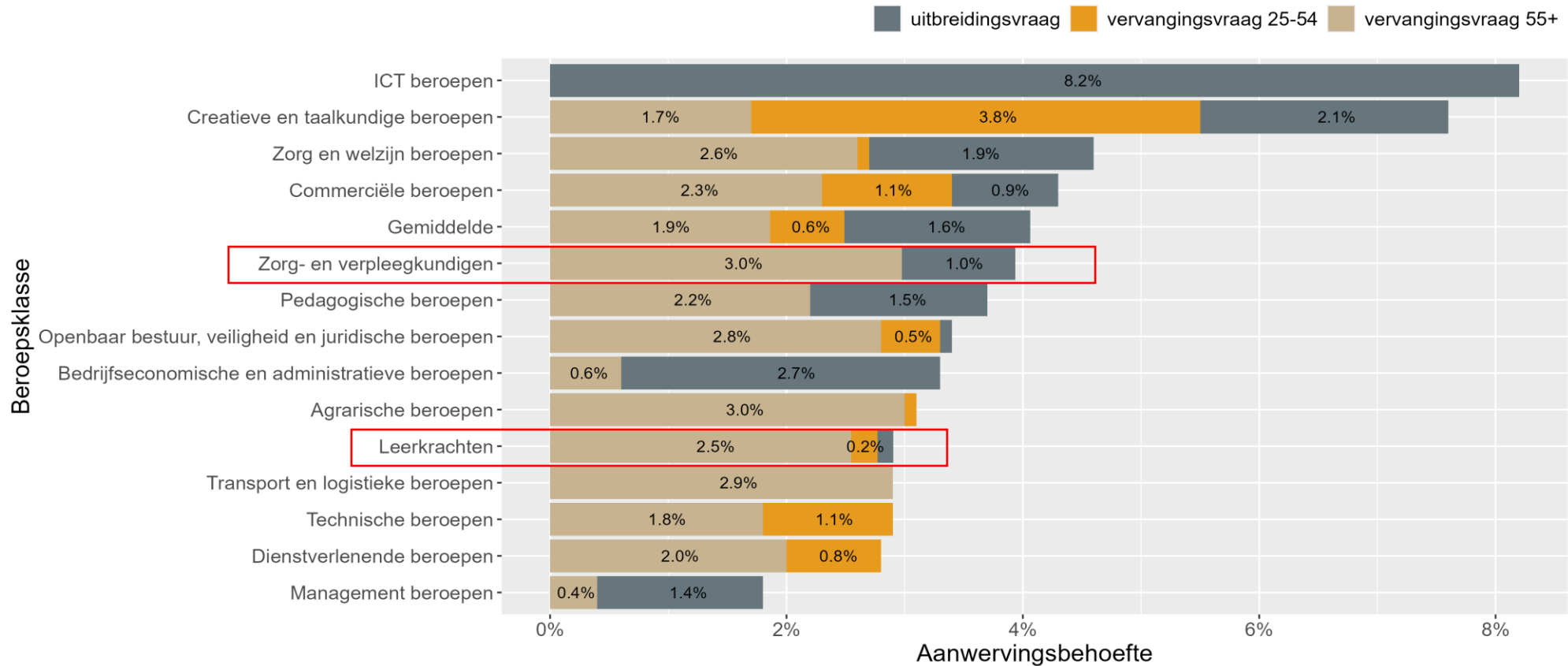
Gemiddelde jaarlijkse aanwervingsbehoefte naar beroep tijdens de historische (2014-2023) en projectieperiode (2024-2029).

Bron: Beroepenprojecties Steunpunt Werk, versie mei 2024. Op basis van sectorprojecties Steunpunt Werk, Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK, RSZ en HERMREG - FPB.

Leerkrachten en zorg- en verpleegkundigen kennen zeer hoge vervangingsvraag 55+

Gemiddelde verwachte jaarlijkse aanwervingsbehoefte (2024-2029) volgens reden als percentage van de tewerkstelling in het beroep tijdens het laatste historische jaar (2023).

Bron: Beroepenprojecties Steunpunt Werk, versie mei 2024. Op basis van sectorprojecties Steunpunt Werk, Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK, RSZ en HERMREG - FPB.

Takeaways

- De arbeidsmarkt kan krap blijven
 - Sommige beroepen kunnen een ontspanning kennen
- De vervanging van 55-plussers speelt een grote rol
 - Nog meer het geval bij de leerkrachten en zorg- en verpleegkundigen
- Beleid en acties zullen nodig blijven om instroom te bevorderen
- Meer weten: dashboard, Over.Werk artikel

3. De arbeidsinhoud in beeld: de taken (dis)balans in Vlaamse beroepen

Zicht op taken in beroepen qua werkinhoud, -methoden en –middelen.

Met dank aan de microdata uit de EAK ad hoc module 2022 van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium).

Werkinhoud - fysiek

- Tijd besteed aan zwaar fysiek werk
- Tijd besteed aan taken met precieze handelingen (behendigheid)

Werkinhoud - intellectueel

- Tijd besteed aan lezen werkgerelateerde technische documenten en handleidingen
- Tijd besteed aan complexe berekeningen (mag met computerprogramma etc.)

Werkinhoud - sociaal

- Tijd besteed aan intern mondeling communiceren
- Tijd besteed aan extern mondeling communiceren
- Tijd besteed aan adviseren, opleiden en onderwijzen derden (begeleiden)

Werkmiddelen

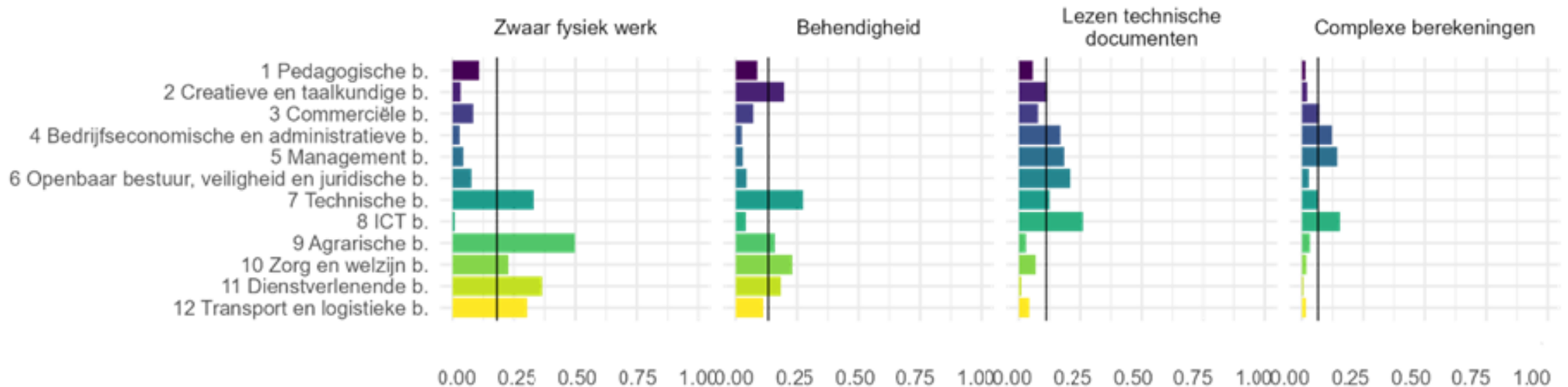
- Tijd besteed aan werk met computer, tablet, smartphone (geen telefoongesprekken) (digitale werkmiddelen)

Werkmethoden

- Autonomie op vlak van taakvolgorde
- Autonomie op vlak van taakinhoud
- Mate waarin job repetitieve taken omvat
- Mate waarin taken nauwkeurig omschreven zijn door strikte procedures

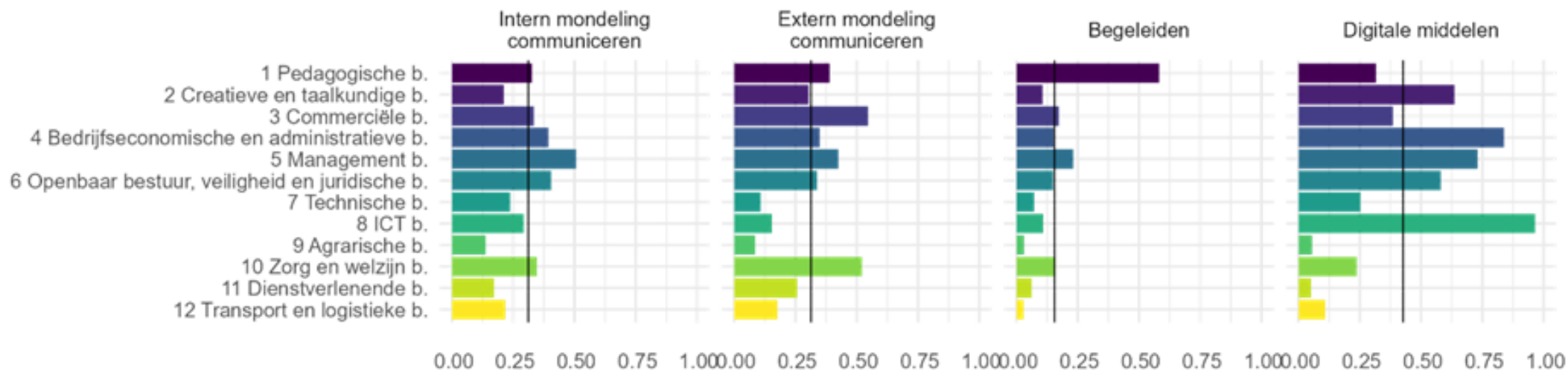
Tweedeling tussen fysieke en intellectuele beroepen, met overwegend beperktere nood aan complexe berekeningen

Mate waarin taken op vlak van fysieke en intellectuele werkinhoud voorkomen per beroepsgroep in Vlaanderen (percentage dat de helft of meer van de tijd hiermee bezig is)

Sociale werkinhoud belangrijk in heel wat beroepsgroepen, net als digitale werkmiddelen

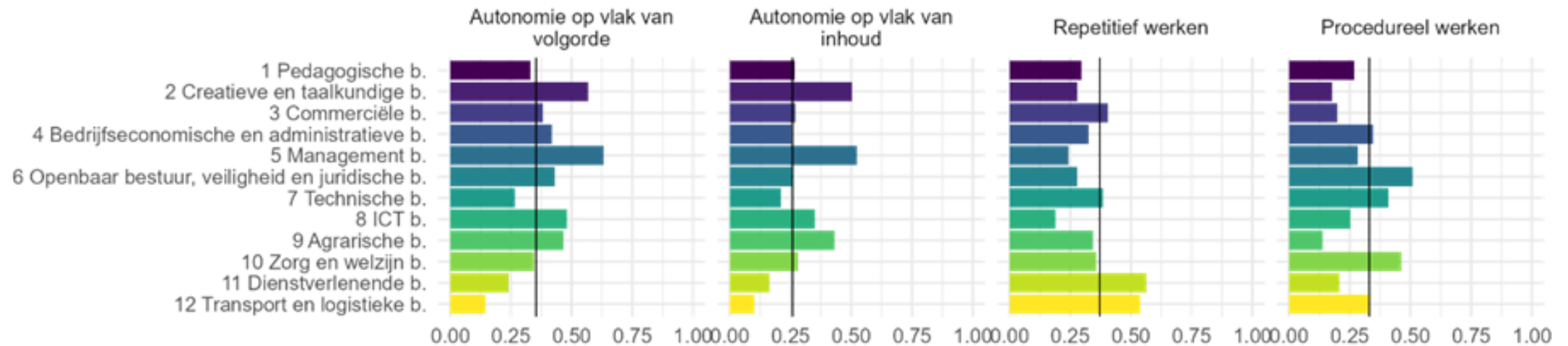
Mate waarin taken op vlak van sociale werkinhoud en werkmiddelen voorkomen per beroepsgroep in Vlaanderen (percentage dat de helft of meer van de tijd hiermee bezig is)

Tweedeling tussen autonomie en repetitief werken in verschillende beroepsgroepen

Mate waarin taken op vlak van werkmethoden voorkomen per beroepsgroep in Vlaanderen

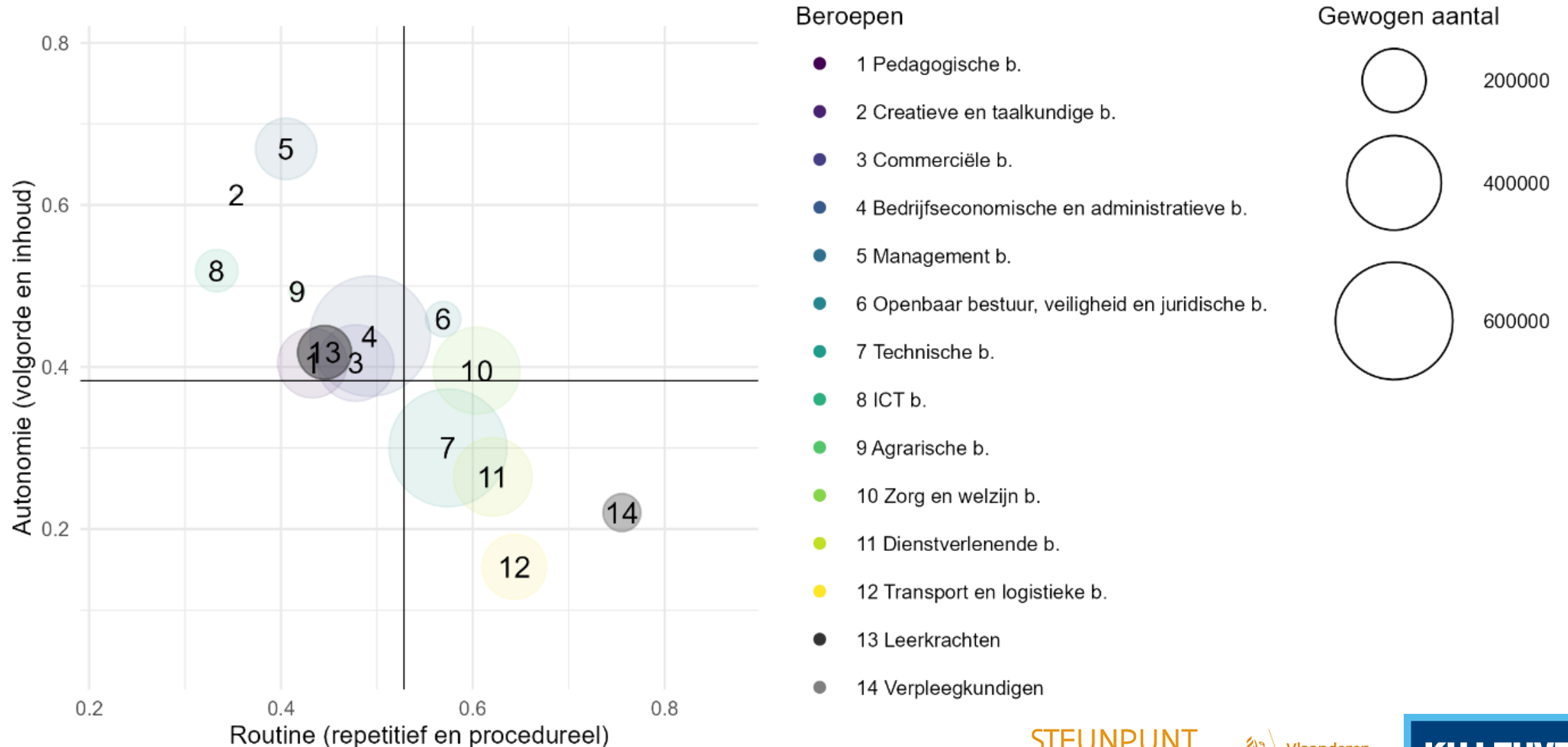
(percentage dat grotendeels autonomie ervaart/ percentage dat de helft of meer van de tijd repetitief of procedureel werkt)

Verscheidenheid in 'actieve' versus 'passieve' beroepsgroepen

- met leerkrachten eerder als actief beroep, en verpleegkundige als eerder passief beroep

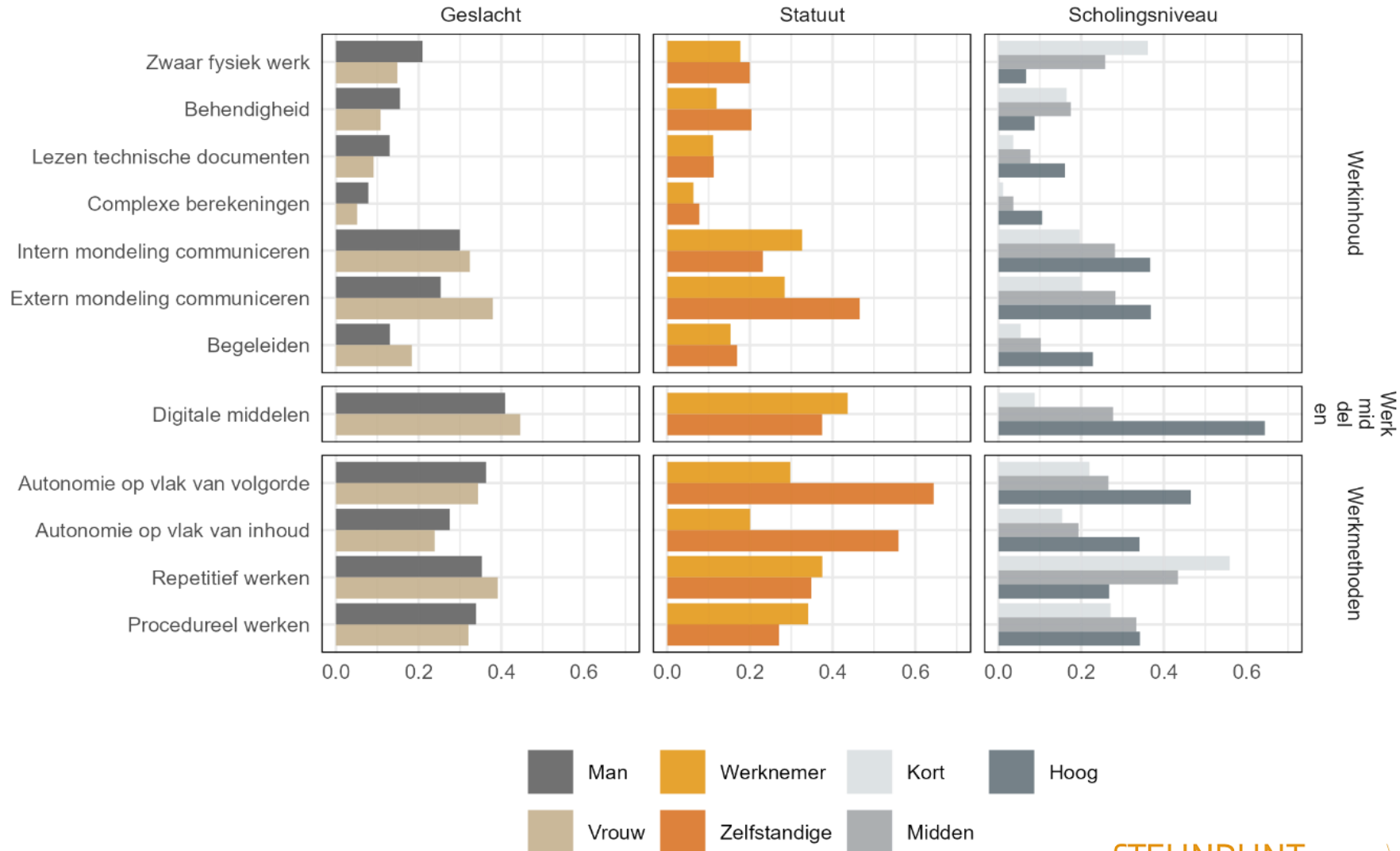
Balans tussen autonomie en routine per beroep in Vlaanderen

Bron: Steunpunt Werk op basis van EAK ad hoc module, Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

Demografische verschillen in taken op het werk

Taken volgens persoonskenmerken in Vlaanderen

Takeaways

- Detecteren en aanpakken oorzaak knelpuntberoepen
 - Niet alleen aanbodzijde is relevant maar ook vraagzijde, in het bijzonder de arbeidsinhoud
 - Speciale vermelding voor zorgberoepen en verpleegkundigen, met relatief hoge graad van routine in de job (werkbelastend) en mindere mate aan autonomie (werkdemotiverend)
- Kortgeschoolden
 - komen weinig in contact met digitale werkmiddelen of met taken die soft skills vereisten, nochtans “vaardigheden van de toekomst”
 - Vaker repetitief werk en minder autonomie, wat minder leerkansen geeft in de job. Dit is zorgwekkend in het kader van reeds lage opleidingsdeelname en -motivatie (zie ons rapport m.b.t. opleidingsinspanningen later dit jaar met DWSE)
 - Niet alleen individu stimuleren, maar ook vraagzijde/werkgevers via verrijken jobinhoud

4. Het arbeidsaanbod in beeld: projecties van schoolverlaters in Vlaanderen

Opzet schoolverlaterprojecties

Schatting van toekomstige arbeidsmarktinstroom van schoolverlaters

o.b.v. administratieve gegevens

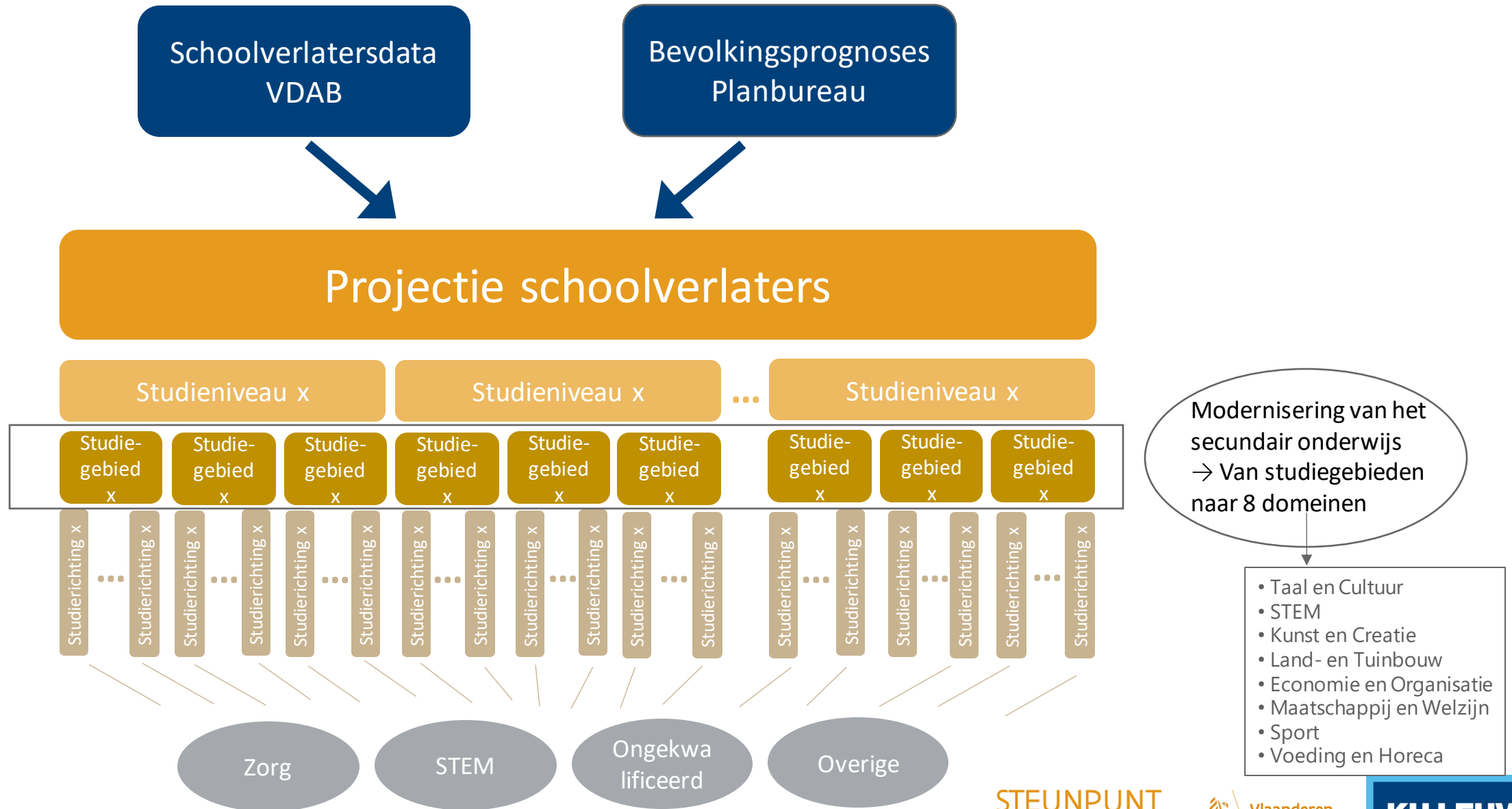
a.d.h.v. scenario's

O.b.v. projecties op niveau van studieniveaus/-gebieden/-richtingen maken we

analyses voor relevante aggregaten:

- Zorg, STEM, Overige, Ongekwificeerd
- Scholingsniveau (Kort, Midden, Hoog)
- ...

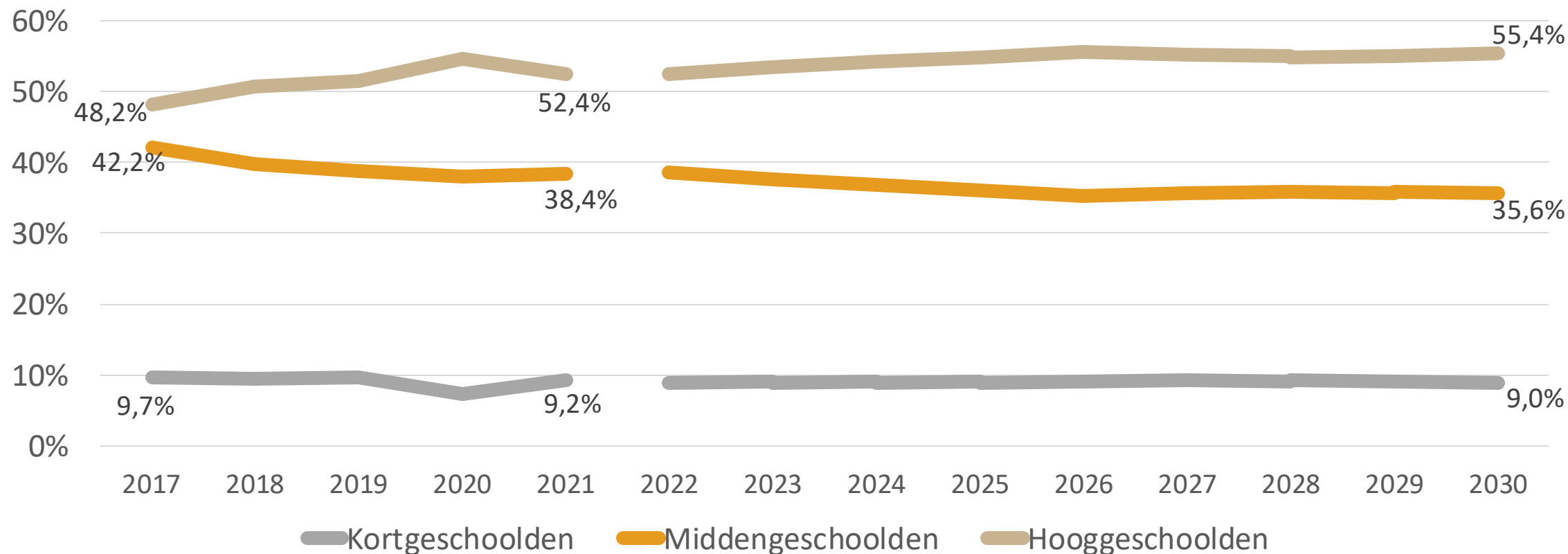
Opbouw model schoolverlatersprojecties

Aandeel hooggeschoolden blijft toenemen

Evolutie scholingsniveau schoolverlaters 2017-2021 en projectie 2022-2030

(Vlaams Gewest)

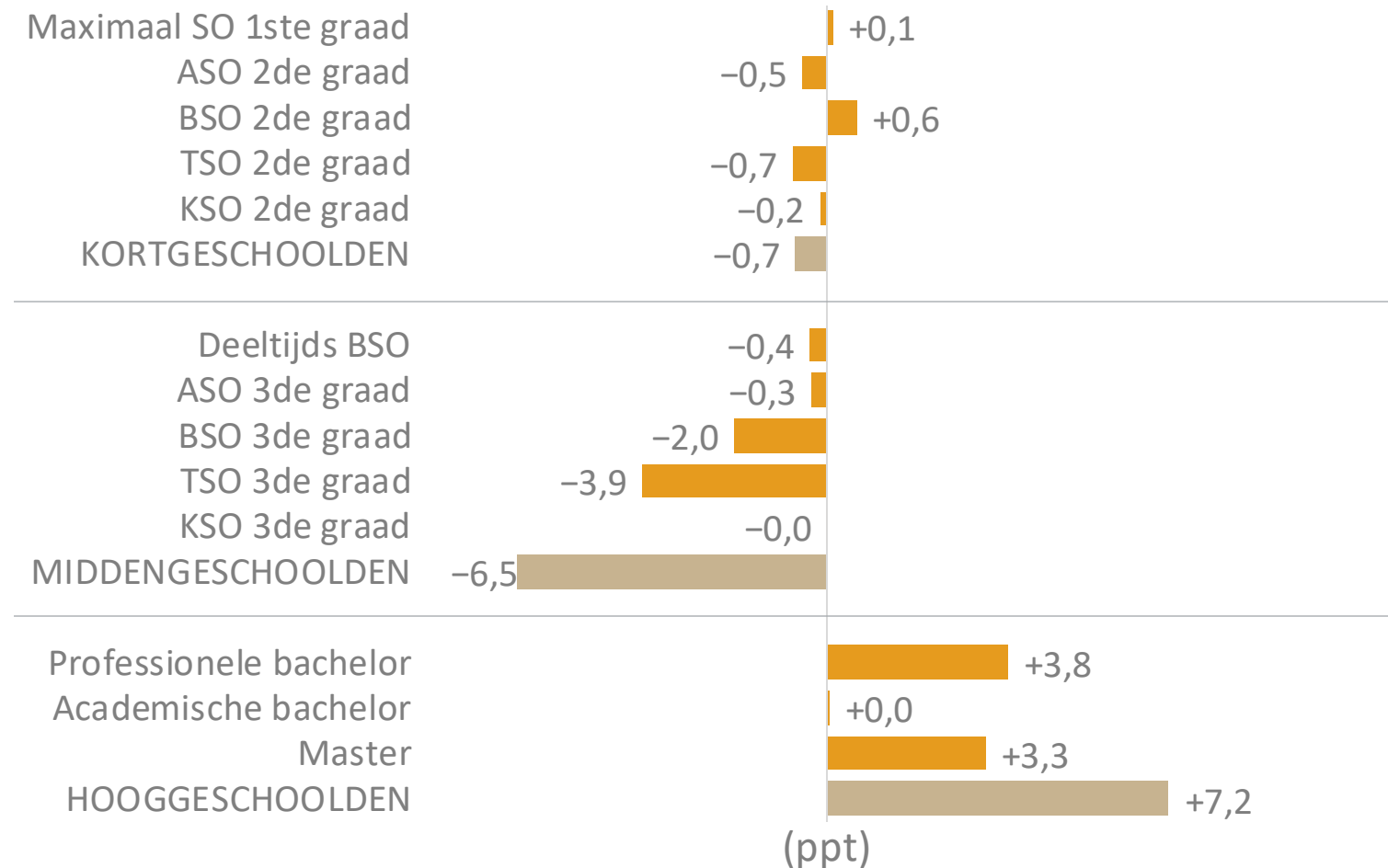

Bron: Steunpunt Werk - Schoolverlatersprojecties o.b.v. schoolverlatersdata VDAB en bevolkingsprognoses Planbureau, versie mei 2024

Sterkste groei bij professionele bachelor en master

Evolutie aandeel schoolverlaters per studieniveau over de periode 2017-2030

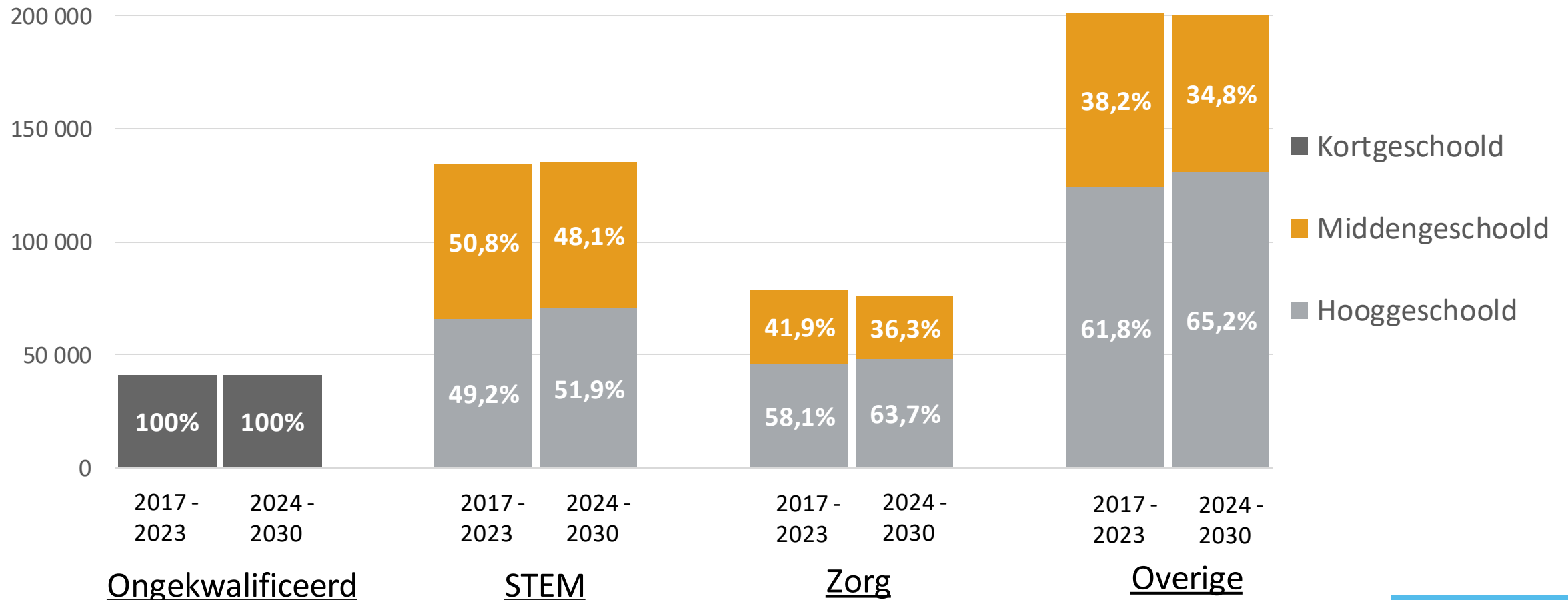
(Vlaams Gewest, evolutie in procentpunten)

Stijging bij hooggeschoolde STEM

Sterke daling bij middengeschoolde Zorg

Aantal schoolverlaters per label + opdeling naar scholingsniveau, periode 2017-2023 en 2024-2030
(Vlaams Gewest)

Top 5 studierichtingen met meeste schoolverlaters in 2030 binnen STEM-hoog en STEM-midden (Vlaams Gewest)

		2030 (n)	Evolutie '24-'30 t.o.v. '17-'23
1.	Toegepaste informatica	801	+10,2%
2.	Elektromechanica	587	+9,4%
3.	Industriële wetenschappen: elektromechanica	492	+4,4%
4.	Agro- en biotechnologie	479	+4,5%
5.	Biomedische laboratoriumtechnologie	400	+3,3%
	Totaal STEM-hoog	10 510	+6,5%
1.	Wetenschappen - Wiskunde	716	-1,1%
2.	Industriële elektriciteit (7j)	440	-3,3%
3.	Elektrische installatietechnieken	315	-5,6%
4.	Informaticabeheer	271	-12,0%
5.	Boekhouden - Informatica	265	-13,2%
	Totaal STEM-midden	9 640	-4,0%

Top 5 studierichtingen met meeste schoolverlaters in 2030 binnen Zorg-hoog en Zorg-midden (Vlaams Gewest)

		2030 (n)	Evolutie '24-'30 t.o.v. '17-'23
1.	Verpleegkunde	1507	+5,9%
2.	Revalidatiewetenschappen en kinesitherapie	967	+9,0%
3.	Psychologie	840	+9,1%
4.	Orthopedagogie	839	+2,6%
5.	Ergotherapie	511	+1,3%
	Totaal Zorg-hoog	7153	+5,0%
1.	Sociale en technische wetenschappen	1 088	-19,4%
2.	Thuis- en bejaardenzorg (7j)	958	-15,7%
3.	Kinderzorg (7j)	580	-16,3%
4.	Verzorging	263	-12,2%
5.	Gezondheids- en welzijnswetenschappen	249	-21,3%
	Totaal Zorg-midden	4013	-16,8%

Next steps

- Omzetting i.h.k.v. modernisering secundair onderwijs
- Verdere finetuning model
 - Info halen uit andere bronnen
 - Bv. statistieken van Onderwijs.Vlaanderen (dashboard Dataloop)
 - Groep 'Overige' verder opsplitsen
- Link leggen met sectoren
 - Nagaan in welke sectoren schoolverlaters terechtkomen (na 1 jaar)
 - > integratie in GAP-model
- Ontwerpen online dashboard
- Jaarlijkse of tweejaarlijkse update
 - o.b.v. meest recente prognoses Planbureau en schoolverlaterscohorten VDAB

Takeaways

- Aandeel hooggeschoolden blijft toenemen
 - Zowel bij STEM, Zorg als Overige
- Middengeschoolde profielen nemen af
 - Vooral bij Zorg sterke daling
- Middengeschoolde zorgprofielen blijven een zorgpunt
- Meer weten: Over.Werk artikel

5. Volgende stappen

Volgende stappen

- Over.Werk nr uit op 24/6 “Toekomst(prognoses) van de arbeidsmarkt” met 7 eigen artikels:
 - Aanwervingsbehoefte in beroepen in Vlaanderen
 - Taken(dis)balans in beroepen
 - Projecties van schoolverlaters in Vlaanderen
 - Belang en bruikbaarheid van impactscores en taakindices voor monitoring en projecties arbeidsmarkt
 - SCOPE dwarsstudie
 - De weg naar 80% werkzaamheidsgraad
 - Rol en evolutie van demografische en economische afhankelijkheid en wisselwerking met werkzaamheid
- Vraagzijde arbeidsmarkt
 - Rol van zelfstandigen
 - Van beroepen naar competenties
- Aanbodzijde arbeidsmarkt
 - Koppeling schoolverlaterprojecties aan sectoren en beroepen + ontwikkeling dashboard
 - Opstart projecties werklozen
- Kwalitatieve verrijking
 - Exploratie werkgeversbevraging en sectorexpertenbevraging als verrijking van projectiescenario's en projectieresultaten
- Matching vraag en aanbod

Op de hoogte blijven? Halfjaarlijkse gebruikersgroep, waar we rapporteren over voortgang van ons onderzoek en analyses.

Meer weten?

- [Geïntegreerde arbeidsmarktprojecties](#)
- [Sectorprojecties](#)
 - [Interactieve toepassing](#)
 - [Over.Werk-artikel 2022](#)
- [Beroepenprojecties](#)
 - [Dashboard beroepenprojecties](#)
 - Over.Werk-artikel Hannon & Vansteenkiste – verschijnt op 24/06/2024
- [Schoolverlaterprojecties](#)
 - Over.Werk-artikel Neefs & Vansteenkiste – verschijnt op 24/06/2024
- De taken(dis)balans in Vlaamse beroepen
 - Over.Werk-artikel Nurski & Vansteenkiste – verschijnt op 24/06/2024

Contacteer ons

- gap@kuleuven.be
- sarah.vansteenkiste@kuleuven.be
> promotor, inhoudelijke project- en teamaansturing
- boie.neefs@kuleuven.be
> sector- en schoolverlaterprojecties
- eva.hannon@kuleuven.be
> beroepenprojecties
- gert.theunissen@kuleuven.be
> werkgeversbevraging